

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра годівлі тварин та технології кормів ім. П.Д. Пшеничного

ЗАТВЕРДЖЕНО

Факультет харчових технологій, нутриціології та управління якістю
«4» червня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ ТВАРИННИЦТВА

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань G Інженерія, виробництво та будівництво
Спеціальність G 13 «Харчові технології»
Освітня програма «Харчові технології»
Факультет Харчових технологій, нутриціології та управління якістю
Розробники: доцент, Голубєва Тетяна Анатоліївна, канд. с.-г. наук, доцент

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни. Дисципліна «Основи тваринництва» формує у студентів системи знань і навиків з питань утримання, годівлі, розведення тварин та технології виробництва продукції тваринництва відповідно до спеціальності G 13 «Харчові технології». Завдання дисципліни полягають у наданні майбутнім спеціалістам знань з біологічних основ розведення сільськогосподарських тварин, з біології живлення домашніх тварин різних видів і організації науково обґрунтованої годівлі, технології заготівлі кормів, методів оцінки поживності та якості кормів, контролю повноцінності годівлі тварин, основних параметрів та принципів технології виробництва основних видів продукції тваринництва в господарствах з різною формою власності, які торкаються спеціального тваринництва та його інтенсифікації.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Галузь знань	G Інженерія, виробництво та будівництво	
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	G 13 «Харчові технології»	
Освітня програма	«Харчові технології»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсова робота	так	
Форма контролю	Іспит, КР	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Рік підготовки (курс)	1	2
Семестр	2	2,3
Лекційні заняття	15 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	год.	
Лабораторні заняття	45 год.	4 год.
Самостійна робота	60 год.	110 год.
Індивідуальні завдання	год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	1 год.

1. Мета, завдання, компетентості та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни – формування у студентів системи знань і навиків з питань технології виробництва продукції тваринництва відповідно до спеціальності “Харчові технології”.

Перелік освітніх компонент, які передують вивченню навчальної дисципліни: відсутні.

Набуття компетентностей:

інтегральні компетентності (ІК): Здатність розв’язувати спеціалізовані задачі різного рівня складності у процесі навчання, із застосуванням базових теоретичних знань, розвинутої системи логічного мислення, комплексу теорій та методів фундаментальних і прикладних наук та розв’язувати практичні проблеми технічного і технологічного характеру у виробничих умовах підприємств харчової промисловості та ресторанного господарства.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 13. Здатність реалізовувати свої права та обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав свобод людини та громадянина в Україні.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН13. Обирати сучасне обладнання для технічного оснащення нових або реконструйованих підприємств (цехів), знати принципи його роботи та правила експлуатації, складати апаратурно-технологічні схеми виробництва харчових продуктів запроєктованого асортименту.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної та заочної форми навчання;

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Біологічні особливості сільськогосподарських тварин та технологія кормів														
Тема 1. Відтворення та розведення тварин.	1-2	27	2	5			20	12	1					11
Тема 2. Біологічні особливості тварин.	3-4	27	2	5			20	16	1		1			14
Тема 3. Основи живлення і годівлі сільськогосподарських тварин. Корми та їх класифікація	5-6	8	2	6				16	1		1			14
Тема 4. Нормована годівля тварин	7-8	6	1	5				16	1		1			14
Разом за змістовим модулем 1		68	7	21			40	60	4		3			53
Змістовий модуль 2. Технологія виробництва продукції тваринництва														
Тема 5. Технологія виробництва продукції скотарства	9-10	8	2	6				12	1		1			10
Тема 6. Технологія виробництва продукції вівчарства та козівництва	11-12	8	2	6				12	1		1			10
Тема 7. Технологія виробництва продукції свинарства	13-14	8	2	6				11			1			10
Тема 8. Технологія виробництва продукції птахівництва	15	28	2	6			20	10						10
Разом за змістовим модулем 2		52	8	24			20	45	2		3			40
Усього годин		120	15	45			60	105	6		6	-		93
Курсовий робота	1-15												15	
Усього годин		120	15	45			60	120	6		6	15		93

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Відтворення та розведення тварин	2
2	Біологічні особливості тварин	2
3	Основи живлення і годівлі сільськогосподарських тварин. Корми та їх класифікація	2
4	Нормована годівля тварин	1
5	Технологія виробництва продукції скотарства	2
6	Технологія виробництва продукції вівчарства та козівництва	2
7	Технологія виробництва продукції свинарства	2
8	Технологія виробництва продукції птахівництва	2
	Всього	15

4. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Анатомічно-топографічна будова організму тварин	2
2	Морфологічні особливості тканин м'яса тварин	2
3	Оцінка конституції та екстер'єру сільськогосподарських тварин	3
4	Облік росту сільськогосподарських тварин	2
5	Облік молочної продуктивності сільськогосподарських тварин	2
6	Облік м'ясної продуктивності сільськогосподарських тварин	2
7	Облік яєчної продуктивності сільськогосподарських тварин	2
8	Класифікація кормів і їх хімічний склад	2
9	Оцінка якості об'ємистих кормів	2
10	Оцінка якості енергетичних та протеїнових кормів	2
11	Розрахунок потреби в кормах для сільськогосподарських тварин	2
12	Основи нормованої годівлі тварин	2
13	Планування продуктивності у скотарстві та особливості годівлі тварин	3
14	Технологія виробництва молока. Визначення придатності корів до машинного доїння.	2
15	Планування продуктивності у свинарстві та особливості годівлі тварин	3
16	Технологія виробництва свинини. Бонітування свиней	2
17	Планування продуктивності у птахівництві. Особливості годівлі птиці.	3

18	Визначення якості яєць	2
19	Визначення якості вовни та її облік	2
20	Планування продуктивності у вівчарстві. Особливості годівлі овець	3
	Всього	75

5. Теми самостійних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Присвоєння кличок, ідентифікація, реєстрація та мічення худоби	30
2	Біологічні особливості та утримання хутрових звірів	30
	Всього	60

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання

- усне опитування
- захист лабораторних та самостійних робіт;
- тестування.

7. Методи навчання

- практико-орієнтоване навчання
- навчання через дослідження;
- навчальні дискусії.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100 – бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Біологічні особливості сільськогосподарських тварин та технологія кормів		
Тема 1. Відтворення та розведення тварин		
Лабораторна робота 1	Студент повинен знати походження і одомашнення тварин. Час і місце одомашнення та доместикаційні зміни різних видів сільськогосподарських тварин. Генетичні основи онтогенезу та його зв'язок з філогенезом.	5
Лабораторна робота 2	Студент повинен знати від чого залежить морфологічні особливості м'яса різних видів тварин, співвідношення та розрізняти	5

	між собою різні тканини, з яких складається тіло тварини, орієнтуватись у відсотковому вмісті сполучної, жирової, кісткової та інших тканин.	
Лабораторна робота 3	Студент повинен розуміти біологічні особливості різних видів сільськогосподарських тварин; розрізняти поняттях конституції та екстер'єр, їх вплив на продуктивність сільськогосподарських тварин. Уміти: розраховувати індекси будови тіла тварин.	5
Самостійна робота 1	Студент повинен знати значення племінної роботи у підвищенні продуктивності сільськогосподарських тварин. Способи розмноження тварин та значення штучного осіменіння. Ознайомитись з особливостями присвоєння кличок, ідентифікації, реєстрації та мічення худоби.	10
Тема 2. Біологічні особливості тварин		
Лабораторна робота 4	Студент повинен розуміти біологічні особливості різних видів сільськогосподарських тварин; зв'язок філогенезу з онтогенезом, ріст і розвиток. Уміти: проводити обрахунки обліку росту тварин, середньодобових, абсолютних та відносних приростів. Та розуміти їх вплив на подальшу продуктивність тварин та зміну живої маси. Малювати графіки кривих.	5
Лабораторна робота 5	Студент повинен уміти оцінювати молочну продуктивність тварин, визначати їх середньодобовий надій, кількість надоеного молока за лактацію, середню жирність молока. Будувати лактаційні криві. Орієнтуватись у термінах лактація, одновідсоткове молоко, базисна жирність молока та ін.	5
Лабораторна робота 6	Студент повинен уміти визначати м'ясну продуктивність тварин, м'ясність тушки, забійний вихід, костистість. Орієнтувати у термінах передзабійна жива маси, забійна маса, забійних вихід, патрана, напівпатрана, непатрана тушка.	5
Лабораторна робота 7	Студент повинен уміти обраховувати яєчну продуктивність, кількість знесених яєць на	5

	середню, початкову несучку. Орієнтуватись в окремих елементах несучості: статева зрілість, інтенсивність наростання несучості, її пік, вирівняність і тривалість несучості. Як проводиться облік на птахопідприємствах.	
Тема 3. Основи живлення і годівлі сільськогосподарських тварин. Корми та їх класифікація		
Лабораторна робота 8	Студент повинен ознайомитись з основними кормами, що використовують в годівлі с.-г. тварин та основні методи оцінки енергетичної поживності кормів. Уміти класифікувати корми та знати фактори, що впливають на їх хімічний склад та поживність. Орієнтуватись у способах їх заготівлі та підготовці до згодовування.	5
Лабораторна робота 9	Студент повинен уміти проводити органолептичну оцінку об'ємистих кормів, а саме сіна, силосу та сінажу за такими показниками, як колір, запах, кислотність, наявність домішок, вологість та ін. За даними показниками встановлювати придатність чи не придатність кормів для згодовування тваринам.	5
Лабораторна робота 10	Студент повинен розрізняти енергетичні та протеїнові корми, уміти проводити органолептичну оцінку концентрованих кормів, а саме зерна злакових та бобових культур, відходів борошномельного, олійноекстракційного та інших переробних промисловостей за такими показниками, як колір, запах, кислотність, наявність домішок, вологість та ін. За даними показниками встановлювати придатність чи не придатність кормів для згодовування тваринам. Орієнтуватись в яких кормах містяться антипоживні речовини.	5
Тема 4. Нормована годівля тварин		
Лабораторна робота 11	Студент повинен уміти складати річну потребу кормах для різних видів сільськогосподарських тварин залежно від наявної кормової бази у господарстві, кількості утримуваного поголів'я їх рівня продуктивності та організації відтворення	5

	стада.	
Лабораторна робота 12	Студент повинен знати загальні принципи складання раціонів. Розрізняти: поняття про продуктивний та підтримуючий рівні годівлі, раціон, структура раціону, норма годівлі, тип годівлі. Уміти: класифікувати корми за основними поживними речовинами.	5
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Технологія виробництва продукції тваринництва		
Тема 5. Технологія виробництва продукції скотарства		
Лабораторна робота 13	Студент повинен знати значення та біологічну особливості ВРХ. Технологію виробництва молока та яловичини. Розрізняти породи ВРХ, за напрямом продуктивності. Відтворення, утримання і годівлю ВРХ. Уміти: визначати норми годівлі і складати раціони для ВРХ.	7
Лабораторна робота 14	Студент повинен ознайомитись з хімічним склад і біологічні властивості молока. Лактацією і її тривалістю. Впливом різних факторів (рівня годівлі, породи, віку першого отелення, сервіс -періоду, сухостійного періоду, живої маси) на кількість і якість молока. Поняття про технологію виробництва молока та її складові частини. Потоково - цехова система виробництва молока. Уміти: визначати придатність тварин до машинного доїння, визначати обсяг виробництва продукції тваринництва	8
Тема 6. Технологія виробництва продукції свинарства		
Лабораторна робота 15	Студент повинен знати значення і біологічні особливості свиней, напрями їх продуктивності та умови годівлі та утримання. Класифікацію порід за напрямом продуктивності. Харчові і біологічну цінність продукції свинарства. Утримання, годівлю, відтворення свиней. Уміти: визначати норми і складати раціони для свиней.	7
Лабораторна робота	Студент повинен знати типи свиней за	8

16	напрямом продуктивності. Типи свинарських підприємств. Відтворення стада і техніка розведення свиней. Реалізація свиней на м'ясопереробні підприємства. Вимоги державного стандарту на свиней. Вивчити основні показники продуктивності свиноматок та доцільність зоотехнічного обліку і оцінки продуктивності свиноматок.	
Тема 7. Технологія виробництва продукції птахівництва		
Лабораторна робота 17	Студент повинен знати значення і біологічні особливості птиці. Технологію виробництва м'яса і яєць сільськогосподарської птиці. Годівля та її утримання. Яєчні, м'ясо -яєчні та м'ясні породи курей та їх кроси. Породи та кроси качок, індиків та гусей. Уміти: визначати норми і складати рецепти комбікормів для сільськогосподарської птиці.	7
Лабораторна робота 18	Студент повинен знати хімічний склад яйця та орієнтуватись у категоріях яєць та термінах їх зберігання проводити оцінку якості яєць та обраховувати вихід вторинної сировини та побічної продукції. Ознайомитись з виробництво яєць та м'яса на птахофабриках і в господарствах з різною формою власності.	8
Тема 8. Технологія виробництва продукції вівчарства		
Лабораторна робота 19	Студент повинен знати сучасний стан вівчарства та різноманітність отриманої від них продукції. Орієнтуватись в породах овець залежно від їх напряму продуктивності. Уміти оцінювати облік вовни, визначати її якість, маркування, зберігання та порядок реалізації.	7
Лабораторна робота 20	Студент повинен знати, які корми краще використовувати у годівлі різних статево вікових груп тварин та залежно від способу їх утримання. Принципи нормування раціонів залежно від напряму продуктивності овець. Уміти складати раціони для різних статево вікових груп залежно від напрямку їх продуктивності.	8
Самостійна робота 2	Студент повинен знати, які види	10

	сільськогосподарських тварин належать до хутрових звірів, їх біологічні та господарські особливості. Комплектування, утримання і годівлю хутрових звірів залежно від виду. Яким кормам в той чи інший період життя надають лисиці, пелі та ін. Від чого залежить порція. Які основні показники поживності обраховують у згодовуваних раціонах. Основний продукції, що отримується від хутрових звірів.	
Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	(M1+M2)/2*0,7≤70	
Екзамен		30
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен)≤100	
Курсовий робота		100

8.2 Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/залік)
90-100	Відмінно
74-89	Добре
60-73	Задовільно
0-59	Незадовільно

8.3 Політика оцінювання

<i>Політика щодо дедлайнів та перескладання:</i>	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
<i>Політика щодо академічної доброчесності:</i>	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати, презентаційні матеріали повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
<i>Політика щодо відвідування:</i>	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9 Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни: Основи тваринництва: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1019>
- Зошит для робіт з дисципліни “Основи тваринництва” для студентів спеціальностей «Харчові технології» скороченого терміну навчання.

10 Рекомендовані джерела інформації

1. Хмельничий Л.М., Повод В.В., Бордунова О.Г. Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва: підручник. Одеса: Олді+, 2023. 244 с
2. Угнівенко А. М., Богданов Г. О., Слюсаренко М. В. Виробництво екологічно безпечної продукції скотарства : підручник. Київ : Компринт, 2022. 416 с. URL: <https://dglibtest.nubip.edu.ua/items/e137968f-36c9-4158-97c9-c3a52a079b39>
3. Хомич В. Т., Повозніков М. Г., Мельничук Д. О. Мікроструктурний аналіз м'яса і м'ясних продуктів : навч. посіб. Київ : НУБіП України, 2022. URL: <https://dglib.nubip.edu.ua/items/514dedd2-2748-4425-95d0-c2843e295c9d>
4. Ємцев В. І., Ткаченко С. В., Бондаренко О. В. Сучасний стан та тенденції розвитку птахівництва в Україні. 2022. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/items/cb89ac0b-5512-495c-a153-dbd56b8c3bc9>
5. Попов С. В., Ковальчук В. М. Енергоефективна технологія вирішення проблеми утилізації відходів тваринництва. 2022. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/items/eec22465-2fc1-4227-ae91-cc59c637a4ce>
6. Євстафієва Ю. М., Бучковська В. І. Запорука успішного майбутнього тваринництва України – контроль за якістю та безпечністю харчових продуктів. 2022. URL: <https://dspace.ksaeu.kherson.ua/handle/123456789/10441>
7. Field T. G., Taylor R. E. Scientific Farm Animal Production: An Introduction to Animal Science. 12th ed. Hoboken : Pearson, 2023. 768 p. URL: <https://www.pearson.com/en-us/subject-catalog/p/scientific-farm-animal-production/P200000003790>
8. Grandin T. (Ed.). Livestock Handling and Transport. 6th ed. Wallingford : CABI, 2024. 480 p. URL: <https://www.cabi.org/bookshop/book/9781800622937/>
9. Appleby M. C., Mench J. A., Olsson I. A. S. Animal Welfare. 3rd ed. Wallingford : CABI, 2024. 432 p. URL: <https://www.cabi.org/bookshop/book/9781800624252/>
10. Phillips C. J. C. Principles of Cattle Production. 3rd ed. Wallingford : CABI, 2023. 344 p. URL: <https://www.cabi.org/bookshop/book/9781800621831/>
11. Moran J. Managing High Producing Dairy Cows in the Tropics. 3rd ed. Clayton South : CSIRO Publishing, 2023. URL: <https://www.publish.csiro.au>
12. Moran J. Dairy Herd Health and Management. Clayton South : CSIRO Publishing, 2023. URL: <https://www.publish.csiro.au>
13. Gous R., Morris T., Fisher C. Nutritional Modelling for Pigs and Poultry. Wallingford : CABI, 2023. URL: <https://www.cabi.org/bookshop>

14. Chelotti J., Vanrell S., Milone D. Livestock Feeding Behaviour: A Review on Automated Systems for Ruminant Monitoring. 2023. URL: <https://arxiv.org/abs/2312.09259>

15. Ong K. E., Campbell D., Wang H. CattleEyeView: A Multi-task Top-down View Cattle Dataset for Smarter Precision Livestock Farming. 2023. URL: <https://arxiv.org/abs/2312.08764>

16. Frizzarin M., Ferragina A., Pegolo S. Classification of Cow Diet Based on Milk Mid Infrared Spectra. 2022. URL: <https://arxiv.org/abs/2210.04479>

Інформаційні ресурси

1. Асоціація свинарі України: <http://asu.pigua.info>
2. Перший Український кінний журнал <http://www.horses.dp.ua/>
3. Milkua.info <http://www.milkua.info/uk/>
4. Птахівництво <https://poultry.agrotimes.ua/>, <https://www.poultryukraine.com/ua/conference/fodder/>